



YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

KIBRIS SEFERİNE AİT RESMİ VESİKALAR

MEHMET ALİ ÖZDEMİR

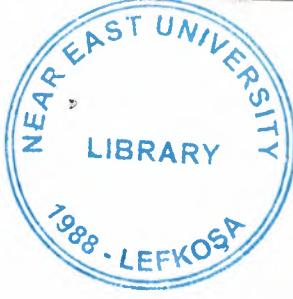
20021537 4-B

YRD. DOÇ. DR. ALİ EFDAL ÖZKUL

LEFKOŞA-2006



62 97 89 81 76



İçindekiler

1. Önsöz.....	s.2
2. Kıbrıs'taki reayaya hüsnü muamele edilmesine dair hükm:	s.3
3. Kıbrıs'a gönderilecek nüzl ile arpa hakkında şam begler begisine hükm :.....	s.3
4. Düşman donanmasının Korfu ve Girit'te bulunan kısımlarına hücum edilmesine dair Pertev Paşaaya yazılan hükm:.....	s.4
5. Antalya'da yapılacak on kadırgaya dair hükm.....	s.5
6. Kıbrıs'a gönderilecek peksimetlerin suret-i ırsaline dair hükm:.....	s.6
7. Kıbrıs'a mühimmat götürüren gemi için yol emri.....	s.7
8. Kıbrıs'ta güherçile fabrikası tesisine dair hükm:.....	s.7
9. Kıbrıs'taki gureba-i yemineye icazet verildiğine dair hükm :.....	s.8
10. Kıbrıs'tan Şam a tüfeng gönderilmesine dair hükm:.....	s.8
11. Kıbrıs seferinde bulunan sipahilere timar tevziine dair hükm :.....	s.9
12. Muğayir nizam alınmış olan akçelerin istirdadına dair hükm.....	s.10
13. Kıbrıs ahalisine adilane muamele edilmesine dair hükm.....	s.11
14. Mağusa kalesinin tamirine me'mur olduğuna dair Karaman beglerbegisine hükm ..	s.11
15. Aynı mes'eleye dair Kıbrıs beglerbegisine hükm.....	s.12
16. Eserde geçen başlıca şahsiyetler.....	s.14
17. indeks.....	s.15

ÖNSÖZ

Bu kitapta çeşitli tarihlerde Tunus ve Kıbrıs Seferi üzerine yapılan hazırlıkların vesikaları toplanmıştır. Bu hazırlıklar sırasında ismi geçen kişiler ve yerler zikredilmiştir.

95 sayfalık bu kitap mektupların bir araya getirilmesi ile oluşturulmuştur. 63. sayfadan 74. sayfaya kadar olan çevirisi yapılmıştır.

İçerik olarak kısaca belirtmemiz gerekirse bu çalışmamızda savaş öncesi yapılan hazırlıklar (silah taşınması ,mühimmat tertibi, erzakların çeşitli adalardan toplatılması ve getirilmesi, savaş gemilerinin yapımı ve onarımı) fethedilen yerlerden sonra halka iyi muamele edilmesine dair hükümler, adilane muamele edilmesine dair hükümler,fethedilen yerlerdeki zarar görmüş mimari yapıların tamiri ve bakımına ilişkin hükümler, stratejik açıdan öneme haiz olan mevkilerin saptanıp zabtedilmesine dair hükümler, fethedilen yerlerde fabrikalar kurulmasına dair hükümler.

Bu kitabın Türk tarihi ve kültürü için önemi ise şudur: Bütün medeni milletler kendi tarihi eserlerini bizzat okuyarak anlayacak bir seviyeye getirmek için çalışıkları, lügat hazineleri ve tarih bilincini zenginleştirdikleri halde bizde tam tersi yapılmakta. Her yıl Üniversiteye gelen öğrencilerin tarihi bilgileri gittikçe fakirleşmekte, lügat hazineleri gittikçe azalmaktadır. Kendi atalarının tarihini ve dilini bilmedikleri için ,bizim için son derece kıymetli eserleri okumaktan mahrum kalmaktadır. Bugün Türkiye'de profesörler arasında bile tarih kaynaklarına gidebilenlerin sayısı parmakla gösterilebilecek kadar azdır. Bu bakımdan Türk tarihinin bir kısmının aydınlatılması için bu tür eserler önem teşkil eder.

Eserin çevirisinde emeği geçen, başta Yrd. Doç. Dr. Ali Efdal Özkul'a ve öğrenci arkadaşlarımıza teşekkürü bir borç bilirim.

Kıbrıs'taki reayaya hüsnü muamele edilmesine dair hükm:

Kıbrıs'ta olan bölüm ağasına hüküm ki

Anda senin ile olan bölüm halkı reayanın ve çocukların ve kızlarının ba'zisine yapışub
saka Lefkoşa fethinde esirim olub gaçurmuşidik deyü şühudu rüz günü imamet çeküb alub ve
gayri vechle dahi reayaya yapışub şer' koyma muhalif vazı'dan hali olmadıkları istima'
olunmağın bu makvile dava istima' olunmayub men olumağıün Kıbrıs begler begisine ve
kadısına müekked hüküm gönderilmiştir imdi taife-i mezburenin reayaya teaddisi senin adem-
i zabit ve ihtimamındandır buyurdum ki vusul buldukda seninle olan bölüm taifesini muhkem-i
zabit idüb emrime ve şer-i şerife ve ulu cehle reayaya ve iyallerine yapışdirmayub zulm ve
teaddi ettürmeyeşin cezire-i mezbure begler begisi vech ve münasib gördüğü üzere kale' ve
cezirenin hifz ve hürasetinde olub kul tayifesi daimyat ve yırankarında mükemmel olub
muhofaza hidmetinde olmalarını ögüt eyleyesin ba'det-tenbih reayaya teaddi edenleri ve
muhofazada ta'yin oldukları hıdmette olmayub kendü hevalarında olanları ism ve resimleriyle
arz idesin

23 Recep 979

Kıbrıs'a gönderilecek nüzl ile arpa hakkında şam begler begisine hükm :

Şam begler begisine hükm ki

Kıbrıs'ta olan asâkir-i mansure mühimi için ol diyardan ihracı ferman olunan nüzlün
baki kalanı dahi ihrac olunmak için cezire-i mezbureden ahkam-ı şerife vardıkda ba'zı kıtât
sonradan varmakla zamanımızda vakı' olmamıştır deyü ahkam-ı şerife mûcibince ihmâl
ittükleri i'lam olunmağın kuzâta ol babda müekked ahkam-ı şerife gönderilmiştir ve asâkirin
arpaya ol mertebe mazayikası olmayub ol babda mazayikaları ziyade olduğu ilam olunmağın
mümkün olduğu üzere ihrac olunacak arpa evine tebdil olunmak ferman olunmuştur
buyurdum ki vusul buldukda tevkif itmeyüb sen dahi guzâta yarar adamların gönderüb
cem' ittükleri nüzülden fasid olmuş nüzl var ise emr-i sabık üzere yeni bi tebdil itdirüb ve

baki kalan nüzl dahi bî kusur ihrac idüb baki yerinden ve ihrac olunacak arpayı mümkün olduğu üzere ona tebdil itdirüb dahi alet-ta'cil nüzl eminine defteriyle teslim itdirüb cezireden gönderilen ahkâm-ı şerife mucibince ta'yin olunan muhakkem taleb olunduğu miktarı nüzlü alet-tevâli irsalden hali olmayasun ve min ba'di dahi nüzl ihracı içün ol canibden emr-i şerife varid olursa alet-ta'cil kuzâta ta'yin olunan miktarı nüzl ihrac itdirüb nüzl eminine teslim ve irsal etdüresün ve bil-cümle nüzl zehhâir babında ol canibden gönderilen ahkam-ı şerife amel idüb nevvaba vesair mübaşirine kimesneden celb ve ahz itdurmeyüb i'tidal üzere ihrac ettiresin

Düşman donanmasının Korfu ve Girit'te bulunan kısımlarına hücum edilmesine dair Pertev Paşaaya yazılan hükm:

Vezir Pertev Paşaaya hüküm ki

İşbu 979 muharremül-haremenin sekizinci gününde ulak ile çavuş gelüb dustur u mukrim vezirim Mustafa Paşa idamAllah u teala iclâlenin mektuplarıyla getürüb donanma-yı hûmayundan yirmi kıtası cezire-i Kıbrıs'ta alikonulub maadası emirü-l ümerae-l kiram kapdanum Ali dam-ı ikbale emrim mucibince mah-ı zilhiccenin on beside kîbrîs'tan çıkışub sana mülâgi olmak içün tevcih eyledügün ve müşâr-ı ileyh anda olan asâkir-i müslimin ve cünûd muhiddin ile yarar medreseler kurub kale muhasarasına mübaşeret eyledügün bildirmişimdi eger müşâr-ı ileyh kapdanum ile ve eger seninle sefayın nusret karinin levazım ve mühimmatıdır ve eger böyle olan asâkir-i mansûrenin alet-i cenin ve cidal-u edevat harb ve kıtalleridir kemaliyle tertib ve tekmil olunub inayet-i Hakla asla kusur ve noksanları kalmamıştır küffar tuzah u cehennem medarın donanma-yı hezimet kararlarının bir mikdari cezire-i Girit ve bir miktarı cezire-i Korfus garbında olduğu mukarrir olmuştur ve sancak begleri kollarımdan mektub gelüb küffar-ı fecrenin kemal mertebe zaif ve zebun olub donanma-yı inhizam tedbirlerinin ıztırab üzere oldukların i'lâm eyledin ne kadar ise düşmana nazr-ı hakareti reva görmeyüb bi-eyyi hal-i kemal basiret ve intibah üzere hazır ve mahya bulunub insallah-u teala müşâr-ı ileyh kabdanun sana mülâgi oldukda bir an ve bir saat tehir ve tevkif itmeyüb cezire-yi Girit garbında olan donanmaları üzerine hücum olunmasın emr idüb buyurdum ki müşâr-ı ileyh kabtanum sana mülâgi olduğu gibi inayet-i hazret cellü âlâya tevekkül ve mu'cizat surûr u kainat aliye eddal-i savât tevsil idüb emr-i şerifim

müstedeâsına cezire-i Girit'te olan hususlarda bezl-i makdur eyleyüb fırsat el virdüğüne göre donanmalarına inayet-i hakla mazeret ve inkisar irişdirilüb adalara varulub ahalisine garat ve hüsarat oldukdan sonra cezire-i Korfus'da olan donanmaları üzerine varub anlara dahi enva-i acz-ü inkisar müyessir olursa inşallah yalılarda vaki` olan kala` lazımat-ül inkilaalarının dahi âsân vechle feth ve teshiri müyesser olur yargah-ı hazret vacibü-l vücûd istida` olunan evveldir ki asâkir-i islama ve cünûd-u ehl-i imana enva-ı zafer ve nusret mukaddir olmuş evvela onun gibi yine cezire-i giride tevcih ettüğünde küffar-ı hakîsar haber alub cezire-i mezkurenin öte canibinden gemilerle geçüb Kıbrıs a gitmek ihtimali vardır ol babda dahi gaflet caiz değildir vech ve münasib olduğu üzere husus mezkurun dahi tedariken görüb sai ve ihtimamda dakika fevt etmeyesiz ve küffar-ı cehennem Kararaparşa kala'sına re koduğu istima` olundu makdumca Delünье Yanya sancakları beglere kullarıma hüküm gönderüb kale-i mezkure canibine tevcih eyleyüb donanma-yu hümayunumla varınca anlar hazır ve mahya bulunalar ki donanma ile vardığınızda zikr olunan kala'yı hedm idüb eser-i binadan nesne kodurmayasız mîrî peksimedi sancag beglere kullarıma zeama ve sipahiye ve levendlerine peksimed verildikde defter ile tevzi` itdürüb deftersiz kimesneye nesne virmeyesiz ve bu hükm şerifim ne gün vasil olub ve donanma-yu hümayunum ne mahelde olub adüvvi bedrevi taraflarından ne makvile habere vakîf ve matlu` olduğunuzu kapdanum ne zamanda varub mülagi olduğun yazub südde-i saadetime i'lam eyleyesüz

Antalya'da yapılacak on kadırgaya dair hükm

Antalyalı Mahmut çavuşa hükm ki

Haliyen dergah - ı muallama mektub gönderüp makduma gönderilen emr-i şerif üzerine Antalya iskelesinde on kıta kadırga binasına mübaşeret olunmuş iken düstur-u mükrim Mustafa paşa idamallah u teala iclale tarafından dahi üç pare kadırga yapılmak ferman olunmuş müşar - ı ileyh tarafından yapılacak üç kıta kadırga emr olunan on kıtadan ziyade mi olsun yoksa üç kıta kadırga ile cümle on kıta mı olsun deyü bildürüp ve leva-i Teke ve Alaiye ve Hamit sancaklarında olan Müslim reayadan kürekçi alınmak münasib olundu imdi Müşar u ileyh vezirim idamalla hu teala iclale tarafından yapılması ferman olunan üç kıta kadırgaya kifayet miktarı kürekçi ol canibe garib olan gazalardan ihrac ve teslim olunmak

emrim olmuştur ve leva-i Teke ve Alaiye ve Hamitde olan Müslim reayalarından ve evkaf ve
ğayıri muafname-i hümayunumla muaf olan reayanın her biri hanesinden birer kürekçi ihrac
olunmak ol hüküm dahi sana gönderildi zikr olunan gemilerin levazımından eğer kendir ve
eğer gayriyyeden taleb eylediğinde leva-i menteşe gazalarından cem' ve tahsil idüb muavenet
eylemek için bu babda Tahir Çavuş'a dahi hükm ırsal olunub lazım olunan yirak ve eğer
toptur ve eğer sair alettir Alaiye ve Teke sancaklarında bulunandan alınub vefaitmeyeni
Rodos sancağı beyi tedarik itmek için hükm yazılıub sana gönderildi buyurdum ki vardıkda
emr olunan on kıta kadırgadan üç kıtasının harçını müşarı ileyh vezirim tarafından alıb
muaccelen itmama eriştirüb ve kürekçilerin dahi maktuma gönderilen kadılıklardan ihrac
edüp emr i sabıkım üzere müretteb ve mükemmel eyleyüp vaktiyle donanma-yı hümayunuma
ırsal eyleyüp ve baki kalan yedi kıta kadırgaları itmama erişmek garib olmuş ise anları dahi
itmama eriştirüb kürekçilerin dahi emrim üzere zikr olunan üç sancağın Müslim ve evkaf
reayasından ve sair emirle muaf olan reayadan muaccelen ihrac ve tedarik idüb lazım olan
toplari Alaiye ve Teke sancaklarında olan kal'adan tedarik idüb andan kifayet itmez ise
Rodos beginden kifayet miktarı toplar alub yiraklı ve levazım ile müretteb ve meşgul idüb ve
kendüden ğayıri levazımından mühim olanını müşar-u ileyh Tahir çavuş'tan ve leva-i menteşe
kadılarından taleb idüb getüresiz ne miktar kürekçi yazıldığının defteri ile muaccelen
dergah-ı muallama göndersen ki ol hususda emrim ne vech ile olursa mevci ile amel idesin ve
Homit ve Alaiye ve Teke sancaklarında mahpuslarda olan ve halen ele getürülen mücirmileri
Su başıllara sulf ve siyaset ettirmeyip suret-i sicilleri ile alıb anda gemilere koşasın bu bahane
ile kimesneden celb ve ahz itmekten hazır idib ne miktar mücirm ile getürüb küreğe koştugun
arz eyleyesin bu babda zikr olunan sancakların beglerine ve kadılarına hükm yazılılub sana
gönderildi ihtimamda dakika fevt etmeyesin

5 şevval 979

40

Kıbrıs'a gönderilecek peksimetlerin suret-i ırsaline dair hükm

Mahmut çavuş'a hükm ki

görüldüğü üzere muhtemel olduğuna göre kar haneler ihdas idüb mümkün olduğu üzere vafir gülerçile işletmekardinca olasız.

3 zilka'de 979

43

Kıbrıs'taki gureba-i yemineye icazet verildiğine dair hüküm :

Kıbrıs begler begisine hüküm ki

Anda muhafazada kalan gureba-i yemin cemaatin yetmiş dokuz ramazanının gayetine gelince irsal olunan altı aylık mevacibeleri iki defa virülüb mezkruların atları olmayub piyade vazi'feler olub yerlerine muhafaza için atlı asker verilmek münasib idüğü arz olunmağın cemaati mezbureye icazet hümayunum olmuştur buyurdum ki vusul buldukda cemaat-i mezbureye tenbih ve te'kid eyleyesin ki südde-i saadetime gelüb gideler ve emrim üzere sipahiler atları ile muhafazada olalar.

4 zilka'de 979

44

Kıbrıs'tan Şam a tufeng gönderilmesine dair hükm:

Kıbrıs begler begisine hüküm ki

Şam begler begisi mektub gönderüb anda olan yeniçerilerin ve hisar erenlerinin tūfenge ihtiyacı olduğun bildirüb yedi yüz kısa tūfeng taleb eylemegin anda olan cebehanedede bil-fil mevcud iki bin kısa tūfeng var ise yedi yüz dahi lazim ise beşyüz kısa gönderilmesünemr idüb buyurdum ki vardıkda biz-zat mukayyed olub Kıbrıs cephanesinde bil-fiil iki bin miktarı mevcud tūfeng var ise yedi yüz kısasen ve eger iki binden aşağı ise emri şerifim müstediasında yedi yüz kısasen Şam begler begisine irsal eyleyüb ve fahru'l-ümerae'l-kiram Muzaffer dam-ı izzeye tenbih eyleyesin ki irsal olunan tūfengleri muacelen müşar iley begler begiye isal eylemekde bezl-i makdur eyleye bil cümle cezire-i mezture cephanesinde bil-fiil mevcud ve ne miktar yırak var ise alel-i esasamı defter ittürüb bu suretle

südde-i saadetime irsal eyleyüb ve Şam'a ne miktar tūfeng gönderildigin yazub südde-i saadetime arz eyleyesün İskenderiyye'de olan gemilerden istihdam için iki kīt'a alikonulub maadasi Kıbrıs'a gönderilmek için hükm gönderilmiştir. Zikr olunan gemiler geldükde te'hir itmeyüb Trablus iskelesine gönderüb anda hazır olan kuvvası alub dahi eğer barutdar ve eger sair mühimmattar tahmil idüb sana getürdükden sonra dahi donanma-yı hümayunu irsal eyleyesin ve France gemilerine dahi icazet virüb Trablus'ta maslahatları varise varub maslahatlarına gideler. Ve mezbür gemileri istihdam ettiğinizde bir mikdar navlun virmek üzere kavl olunmuş ise fiha vâlâ reisine behemehal bir mikdar nesne virüb müteselli'l hatr idesiz Kıbrıs'a ve İskenderiyye'ye müteallik olan gemiler Trablus'ta olan kuvvası almak için müşar iley vezirim dam-ı ikbale ahkam-ı şerife gönderilmiştir. Müşar ı ileyh irsal olunan ahkam-ı hümayunum deryadan mı yoksa karadan mı gönderilmek münasibtir nereden gönderilmek vech görülürse gönderüp dahi İskenderiyye de olan gemileri getürüb emrim üzere Trablus ta olan kuvvası alıvirüb dahi donanmayı hümayunuma ulaştırasız.

8 zilka'de 979

45

Kıbrıs seferinde bulunan sipahilere timar tevziine dair hükm :

Leva-i Saruhan muharririne hüküm ki

Bundan iksam tahrir hıdmetin itmama eriştirüb defteri südde-i saadetime getürüb paye-i serir hüsrevaneme arz eyledüğünde zeama vesayir erbab-ı timar Kıbrıs seferinde olub sefer-i mezkureden avdetitmeyince tevzii hıdmette mübaşeretitmeyesin defteri arz ettüğün tarihten tevcih itmeyüb sefer-i avdetinden sonra tevcih eyleyesün deyü emrim olmuştu ol emr-i şerifim kā- mekan mukarrir iken gir-i arz tarihinden tevcih ve tevzi' olunmaıyla ba'zi sipahiler kal'a muhasarasında fevt olub timarı mahsülü varislerine intikal etmiş iken arz tarihinden timar alanlar tahvilimize düşen mahsul müteveffa tarafından kabz olunmuştur deyü dahl ü nizaaden hali olmadıkları i'lam olundu ferman olunduğu tarihden tevcih olunmayub arz tarihinden tevzi' etmeğe sebeb nedir bu makvile hususi asla cayız değildir buyurdum ki vardıkda bu babda gereği gibi mukayyet olub bu babda sabikan sadır olan emr-i celili'l

kadrim müstada'sınca amel idüb tevzi'i ferman olunan zeama ve erbab-ı tımarın bedellerin Kıbrıs seferinden avdet olunduğu tarihden tevcih eyleyüb tezkerelerin viresin defter arz olunduğu tarihden tevzi' itmeyüb emrime müşayir iş olmakdan hazr eyleyesin taki rişte-i niza` munkati olub bir ferdin teallile mecali olmaya.

16 zilka'de 979

46

Muğayir nizam alınmış olan akçelerin istirdadına dair hüküm:

Kıbrıs begler begisine ve defterdarına hükmü ki

Sen ki begler begisin südde-i saadetime mektub gönderüb sabikan sekban başı olan Musa Bey emr-i şerifim mucibince yeniçişi defterleri alınub resid olan esam-ı mevcud ve naresid olanları namevcud addolunub naresid olanların mevâcibleri kendüde kaldığın ikrar eyledüğün sekiz yüz elli dört yük mevaciblerin ve nafakaların yaya başlarına ve bölüm başlarına verüp bin yüz kırk altı neferin mevacip ve nafakaları kendü kabz eyleyüb kendü defteri ve ikrarı mucibince beş yüz kırk bir neferi mevcud olmayub ve yaya başı ve bölüm başlarının dahi defterleri ve ikrarları mucibince altmışaltı neferi mevcut olmayıp ve onbir neferi şaban ve ramazan ulufesinde fevk olub iki bin neferden bin üç yüz seksen iki neferi mevcuttur ve bu ulufeleri defterde resid olunmuş bulunan altı yüz yedi neferi mevcud olmayup ve ulufeleri defterde resid olunmamış bulunmağın iş bu rebiu'l ahirin garrisinden Ramazan in gayetine değin altı mevacibden mezbur Musa'nın zimmetinde na-mevcud olan beş yüz kırk bir yük mevacib ve nafakalardan beş yüz on dört bin beş yüz otuz akçe zahir olub mevcud olmayan altıyüz yedi neferin mevacib ve nafakalarından altı yüz beş bin yirmi beş akçe zahir olub iki yüz on bin sekiz akçesi tahsil olunub zağarcı başı Hasan kabz idüb maadası getürmek için Lefkoşa kalesine gidib tahsil olunmag üzere olduğun ve yeniçişi beytül malinden mezkur doksan iki bin akçe tahsil olunub varisleri olmag ihtimali ile asitane-i saadetimden gönderilen yeniçişi katibi şakirtlerinden Süleyman ile gönderildüğün bildürüb ol babda her ne dimiş isen ma'lum oldu imdi ikrar eylediği akçeyi bi kusur kabz eyleyüb hazine zabt eylemek emr idüb buyurdumki vusul buldukda müşarı ileyh aslen mecal virmeyüb defteri ve ikrarı mucibince zimmetinde zahir olan akçeyi tahsil ittürüb bi kusur alub hazine-i amirem içün kabz eyleyesin

3 zilhicce 979



Kıbrıs ahalisine adilane muamele edilmesine dair hükm :

Kıbrıs begler begisine ve kadısına ve defterdarına hükm ki

Cezire-i Kıbrıs kuvve-i kahire-i hüsrev-ane ile feth olunmuş memleket olub reayasına
dahi zeama zaif tari olub cezire-i mezbure reayasına zulm ve teaddi olunmayub adalet olunub
eğer icra-yı şer'-i şerif ve eğer tahsili enval beyt-ül malde ve eğer sair tekalif-i örfiye ve
avanız-ı divaniyede himayet ve siyanet olunub takviyet verilmekle memleket ve vilayet eski
hali üzere ma'mur ve abadan olmak mühimmattan olmağın buyurdum ki bu babda her biriniz
bizzat mukayyet olub taife-i reaya ki vedayı-i halik-i berayadır mühimma imkan himayet ve
siyanet eyleyüb kimesneye zulm ve teaddi ittirmeyüb eğer icra-yı ahkam şer-i şerifte ve eğer-i
miri hıdmette ve eğer beyt-ül mal cem've tahsilinde tedric ve adalet ile tutub reaya tefrika
ve ihtilal virür hususlardan ihtiyat eyleyesiz ki eyyam-ı hümayun adalet-i makrunkumda her
biri ferağ-ı bal ve huzur-u hal ile kâr ve kesblerinde olmağla cezire-i mezbura eski hali üzere
ma'mur ve abadan ola cezire-i mezburanın ma'mur ve abadan ve reaya ve berası emn ve
eman ve refahiyet ve itminan üzere olması nihayet amal-i behçet müebbimdir bu hususta
gereği gibi her biriniz mukayyed olub her vech ile şenlendirüb ma'mur ve abadan olması
babında mesai-i cemileniz vücuda getürüb bab-ı ikdam da dakika fevt eylemedikleri olmağla mabeynlerine
tefrika ve ihtilal verildiği istima' oluna özrüyyeniz kabul olmak ihtimali yoktur ona göre
şaflet eylemeyesüz.

23 zilhicce 979

Mağusa kalesinin tamirine me'mur olduğuna dair Karaman beglerbegisine hükm ki:

Karaman beglerbegisine hükm ki:

Bundan akdem sana emr-i şerifim gönderildi beglerbegiliğine müteallik olan asakir ile
bu def'a cezire-i Kıbrıs'da fethi müyesser olan Mağusa kalesi tamirinde ve cezirenin hıfz ü

hirasetinde olasun deyü ahkam-ı şerife gönderilmişti ol emrim kâmekan mukarrer olub buyurdum ki vusul bulduk da beglerbegine müteallik olan sipah ve askerden bir ferdi bir vikaye geçirürmeyüp emr-i sabıkım üzere kal'a-i mezburenin gereği gibi tamirinde mücidde ve sañ olub ve cezirenin münasib gördüğünüz yerleri hifzında tamam-ı ihtimam idesin inşallah ü teala kal'a-i mezbure tamiri itmama erüşüb biltamam ma'mur olduğu arz olundukda beglebegiliğine müteallik olan asakire dahi icazet-i hümayun mukarri olmak makarrerdir ana göre tenbih eyleyesin ki her biri ikdam ve ihtimam idüb muavenette dakika fevt eylemeyeler amma kal'a tamir olunmadın emrime muhalif bir vikaye geçenleri arz eyleyesin ki dirilikleri olunmaña konulmayub gereği gibi haklarından geline

Aynı mes'eleye dair Kıbrıs beglerbegisine hükm

Kıbrıs beglerbegisi Sinan Paşa'ya hükm ki:

Halen mektub gönderüb Karaman beglerbegisiyle emrim üzere Mağusa kal'ası'nın tamirinde ihtimam olunub ve vezirim düstur Mükrim Mustafa Paşa damat-ı mealiye kara canibinden gitmeyüp deryadan müteveccih olmaña anda iki kadırga ile sekiz at gemisinden gayrı gemilere ve Baf ve Girne beglerine gemilerle bile alıp gidüp ol canibin ihtirazı deryadan olub anda bir fenarlu kapudan olmak lazım olub ve hisarın tamiri gemilerle müyesser idigün ve tamir dahi nakden olmayub harac-ı cem'ine mevkuf olduğun bildirmiçsin dahi her ne demiş isen mufassalan ma'lum-ı şerifim olmuşdur imdi müşar ileyh vezirim Mustafa Paşa idamallah u teala iclaleyeye bi tevkîf emr-i şerifim yazulub Bafra ve Girit kaptanların on para mükemmel mertebe gemiler ile alel istical gerü cezireye avdet ittirmek emrim olmuşdur inşallah u teala avdet idüp varmaları müyesser oldunda cemilesinin üzerinde Mağusa beyi Hamza dam-ı izzeyi başbuğ idüp vech ve münasib görüldüğü miktarı gemilerle cezire -i Kıbrıs'a göndersüz deyü beglerbeglerine müekket ahkam ı şerife gönderilmiştir buyurdum ki vusul buldukda bitevkif sen dahi mektubunla zikr olnunan beglerbegilere adamların gönderüb beglerbegiliğine ilhak buyurulan sancakların icmal-ü mufassal defterlerin taleb edüb alup ol sancakların sipahi ve zeamasını dahi emrüm üzere cezire-i mezbureye alet'ta'cil getürüb eğer binada ve eğer hifzı lazım olan mevazının hifz ü hirasetinde istihdam eyleyesin ve cezire-i Kıbrıs'ın müceddededen tahririne Üsküdar kadısı dam Fazıl'a ta'yin ve senin cezire-i mezbure kadısı ve defterdarı ma'rifeti ile tahrir eylemek fermanım olmuştur cezire reyasını tahrirde kendi kanunları üzere mi kabul edilir Arap kanunu veya gayr-i kanun üzere mi kabul edilir bil

cümle mal-ü mirkiye ve reayaya luzumu olub münasib görüldüğü üzere tahrir iddiresin ve harac şer'-i tahriri dahi şer'-i şerif üzere ferman olunmuştur ve kal'a-i Mağusa tamiri için dergah-ı muallamdan gönderilen sekiz yük akçeden maada Kıbrıs defterdarı olan Muhammed dam-ı izze hazine-i Haleb' den onbin altun alub Kıbrıs'a iletmek emrim olmuştur heman varkuvveti bazeviye getürüb eğer kal'anın tamiri muaccelen itmam ırıştirmektir ve eğer cezirenin hıfz ve hiraseti lazım olan yerlerini hıfz ittirmektir enva-i mesai-yi cemilin vücuda getürüb ve lazımı'l arz olan hasırlarını alet'teval-i i'lamdan hali olmayasız ve beglerbegiliğe ilhak olunan sancakların biri Anadolu'dan Alaiye ve ikincisi Karaman'dan İç Ebelderü üçüncüüsü zulkadr'den sistir dördüncüüsü Haleb'den Tarsus' dur müşarileyh begler dahi sancakları zeama ve sipahileri ile muaccelen yanına varup vech gördüğün üzere hizmette bulunmak için her bir yana müstakil emr-i şerifim irsal olunub tenbih olunmuştur ana göre sendahi tenbih idüb bir veche isti'cal taleb edüb dahi sana ne tarihte vasıl oldukların yazıp bildüresün

19 c 979

Lala Mustafa Paşa

Bosna'nın Sokol kasabasında doğdu. Vezir olan büyük kardeşinin yardımcı ile Yavuz Sultan Selim zamanında Enderun'a girdi. Berber olarak çalışırken, Kanuni Sultan Süleyman'ın dikkatini çekti. Daha sonra çesnigir ve mirahorluk yaptı. Manisa'da sancakbeyi olarak bulunan Şehzade Selim'in (Sultan İkinci Selim) lalalığına atandı. Bu görev sırasında Şehzade Selim'in kardeşi Bayezid ile arasının açılmasına sebep oldu. Lala Mustafa Paşa önce Van, sonra Erzurum, Halep ve Şam valiliklerine atandı. Ardından İstanbul'a gelerek Vezir oldu ve divana girdi.

Bu sırada padişaha Kıbrıs'ın fethedilmesi gerektiğini kabul etti. Kendisi de Serdar-ı Ekremiğe atandı. Bir yıl süren savaş sonunda Kıbrıs, 1570 yılında fethedildi. Açılan İran seferi dolayısıyla Erzurum kuvvetleri serdarlığına atandı. 1578 yılında İran ordusunu bozarak Tiflis'e girdi. Gürcistan ve Şirvan'ı aldı. 1580 yılına kadar doğuda kalan Lala Mustafa Paşa, Sokullu Mehmed Paşa'nın ölümü üzerine azledilerek İstanbul'a çağrıldı. İkinci Vezir olarak görevlendirilen Lala Mustafa Paşa, padişaha fikir vermek bakımından yardımcı oluyordu. Aynı yıl İstanbul'da vefat etti.

Pertev Paşa

Kıbrıs'ın fethi sırasında komutanlık yapmış asker ve devlet adamıdır

İNDEKS

- Şam: s.3, s.8, s.9
- Korfus: s.4, s.5
- Antalyalı Mahmut çavuş: s.5, s.6
- Girit: s.4, s.5
- Vezir Pertev Paşa: s.4
- Delünye: s.5
- Yanya: s.5
- Kapdan Ali: s.4
- Alaiye: s.5, s.6
- Hamit: s.5, s.6
- Teke: s.5, s.6
- Rodos: s.6
- Tahir çavuş: s.6
- Darende Komtus: s.7
- Kara Mürsel: s.7
- Trablus: s.9
- France: s.9
- İskenderiye: s.9
- Yeniçeri Katibi Şakirtlerinden Süleyman: s.10
- Karaman: s.11
- Mağusa: s.11
- Kıbrıs Beglerbegisi Sinan Paşa: s.12
- Vezir Mustafa Paşa: s.4
- Bafra:s.12
- Üsküdar Kadısı Fazıl: s.12
- Kıbrıs defterdarı olan Muhammed:s.13
- Haleb: s.13
- Tarsus:s.13
- Sekban Başı Musa Bey: s.10
- Zağarcı Başı Hasan:s.10
- Kahire: s.13

قمریه تمهیک رعایه حسن مقامه ایدله دادر حکم :

قمریه اولان بیوت آغازنه حکم که

اند سک ایله اولان بیو خلق رعایت و او عذریت و قیریتک بعضیته باشوب
لها لفتو شه فتحنده اسرم اویوب فاجور مشیدک دیو شهود روز امامت جکوب آلوب
و عربی و جمهله دسی رعایه باشوب شرع قویه مخالف وضعدن حالی اولیدقلی استیاع
والجعنین بو مقوله دعوی استیاع او نایاب منع او نایجون فبریس بکلر بکیسه و قاضیته
مؤکد حکم کوندریشدر ایندی طایه مذبوره که رعایه تعذیتی سک عدم ضبط
در اینه مکندر بیوردم که وصول بولقده اند سکله اولان بیوک طاشهستی حکم ضبط
ایدوب اصرمه و شرع شرطه مخالف و اولو جمهله رعایه و اهل عیالزینه باشدر بیوب ظلم
لعدی ایندر میمسن حریره مذبوره بکلر بکیسی وجه و مناسب کوردوک اوره قلاع
و حجز زندگ حقه و حراسنده اولوب قول طایه می دامیات و رافقنده مکمل اولوب
محافظه خدمتند او پیشی اوکات ایله من بعد انتیه رعایه نعدی ایدله و محافظه ده
تعین اولیدقلی خدمتند او نایاب کندو هو زندگ اولانلی اسم و رسملیه عرض ایده من

ف ۲۳ ربیع

قمریه کوندریه حکم قول ایله آربه حقنده شام بکلر بلاسته حکم :

شام بکلر بکیسی حکم که

قمریه اولان عاکر متصور ممیحی ایجون اول دیار دن اخراجی فرمان اولنان ترک
بی قلابی دسی اخراج اولنچ ایجون حریره مذبوره دن احکام شرطه وارد قده بعض قطمات
صکر دن وار مقله زماننده واقع اولماشدر دیو احکام شریفه موجیجه اهل اندوکلری
اعلام اولناتین قضاته اولماشده مؤکد احکام شریفه کوندریشدر وعضا که آربه ایله اول
مرسنه مسایقه می اولیا بت ایله مسایقه لی زیاده اولسوغی اعلام اولناعین نمکن اولسوغی

وقدر ایسے دشمنه نظر حقارتی روا کورمیوب مائی حال کمال بصیرت و انتباہ او زرہ حاضر
و مهیا بولوب ان شالله تعالیٰ مشارالیه قیود انہ سکا ملاعی اولدقدہ بر آن و رساعت تأخیر
وتوقف ایمیوب جزیرہ کرید قرسنہ اولان دوناعلاری او زرینه هجوم او نہ من امر ایدوب
بیورده که مشارالیه قیودانہ سکا ملاعی اولدوغی کی عنایت حضرت جل و علامہ توکل
و میجرات سرو رکھنات علیہ افضل الصواته توسل ایدوب امر شریف مستعد غاستجه جزیرہ
کریده اولان دونای خسارات مقر و نلوی او زرینه هجوم ایدوب دین مینه دولت ابدپیوندہ
متعلق اولان حضو صدر ده بدل مقدور ایلیوب فرست ال و بردو کنه کورہ دونالرینه عنایت
حفلہ مصیرت و اسکار ایرشدیریلوب آطمہ لری اورولوب اهالیسنه گارت و خسارات اولدقدن
صکره جزیرہ کور فوسنہ اولان دونالری او زرینه واروب انلردنخی انواع محجز و اسکسار میسر
او زرینه ان شالله یا لرده واقع اولان قلاغ لازمه الانقلاب علیت دخی آسان وجهه فتح
و اسحری میسر او لور همان پارکام حضرت واحد الوجوده استدعا اولنان او بذرک عساکر
اسلامہ و جنود اهل ایمانه اوع طفر و نصرت مقدار او لیش اولاً انک کی سنه جزیرہ کریده
وجه ایتدو ککیده کفار خاکسار خبر آلوب جزیرہ مذکورہ مک او نہ حابندن کیلر لاه کچوب
قبویہ کیتمک احیانی وا در او بایدہ دخی عتمت حائز دکلدر وجه و مناسب اولدوغی
او زرینه حصہ من مذکورک دخی تدارکن کوروب سی و اهتماده دیقته فوت ایمیسر
و کفار جهم قرار پارغه قلعه سنه ار قو دوغی استیاع او لندی مقدبجہ دلویہ ویا نہ سنجاق لری
پکڑی قولیمہ سکم کوندروب قلعه مذکورہ حابنہ توجہ ایلیوب دوناعلای هایو نہما وار بجہ
آنک حاضر و مهیا بولنکر که دونای ایله وار دو عکزدہ ذکر اولنان قلعه ی هدم ایدوب از
بناد ائمہ قو شریعہ من میری پکھادی سنجاق پکڑی قولیمہ زعم و سماہی و لو بذریعہ
پکھاد و زرول کده دفتر ایله بوزیع ایسدریوت دفتر من کمسنیه ائمہ و برمیسر و بو حکم
سریشہ نکون واصل اولوب و دونای هایو نہما و محلیه اولوب وعدوی پهروی ضر فلنندن
یقونه جزمه و افت و مطلع اولدوغکنی قیودانہ نزمانده واروب ملاعی اولدوغن یاروب
سند سعادیه اسلام ایلمیسر

اسکله سنده اوون قطمه قدر عه بناسته مباشرت او لیش ایکن دستور مکرم وزیرم مفظون
پاشا ادام الله تعالی احلاله طرفندن دخی اوچ تاره قدر عه یائیق فرمان او لیش مشارالله طرفندن
پاسلاحق اوچ قطمه قدر عه امن او لیان اوون قطمه دن زیاده می او لیون بو خسے اوچ قطمه
قدوغه ایله جیه اوون قطمه حی او لیون دیو بلدیروب ولواء تکه و علاشیه و حمید سنجاق نده
اولان مسلم رعایاسندن کور کجی آلمق مناسب او لیونی امدى مشارالله وزیرم ادام الله تعالی
اجلاله طرفندن یا سلمه سی فرمان او لیان اوچ قطمه قدر عه به کفایت مقداری کور کجی اوی خابه
قریب او لان قصادر دن اخراج و تسلیم او لیق امرم اویشدیر ولواء تکه و علاشیه و حمیده
او لان مسلم رعایت نده و اوقاف وغیری معاف نامه های یونه معاف او لان رعایانک هر بری خانه سندن
بر کور کجی اخراج او لیق امرم اویوب اوی حکم دخی سکا کوندرلدي . ذکر او لیان کمبلک
لو از مدن اکر کندر و اکر غیر مدن طلب ایلدکده لواء منتشا قصادر دن جمع و تحصیل ایدوب
معاونت ایشک ایچون بو باده طاهر چاوشه دخی حکم ارسال اویوب ولازم او لان بر اق
اکر طویدر و اکر سار آلاندر علاشیه و تکه سنجاق نده بولنان دن آلوب و فایتمانه ردوس
سنجاعی لک دخی تدارک ایمک ایچون حکم یازدیوب سکا کوندرلدي بیوردم که وارد قده
امن او لیان اوون قطمه قدر عه دن اوچ قطمه سنک خرجی مشارالله وزیرم طرفندن آنوب
معحالاً ائمه ایرشدیروب و کور کجیلین دخی مقدما کوندریلان فاضلقدر دن اخراج ایدوب
امر سابقم او زره مرت و مکمل ایدیوب و قنی ایه دونمای های یونه ارسال ایدیوب و باقی فلان بدی
قطمه قدر عه لی ائمه ایرشمک قریب او لیش ایسہ انلیی دخی ائمه ایرشدیروب
کور کجیلین دخی امرم او زره ذکر او لیان اوچ سنجاعک مسلم و اوقاف رعایاسندن و سار
اصله امعاف او لان رعایادن معحالاً اخراج و تدارک ایدوب لازم او لان طویلری علاشیه
وتکه سنجاق نده او لان فلامدن تدارک ایدوب اندن کفایت ایز ایسہ ردوس بکندن
کفایت مقداری طویلر آلوب بر اق ولوازم ایله مرتب و مشغول ایدوب و کندون شتری
لو از مدن مهم او لانی مشارالله طاهر چاوشدن ولواء منتشا فاضلقدر دن طلب ایدوب
کتو ره سر نقدار کور کجی یازد و غنک دفتریه معحالا در کاه معلممه کوندر مسیک اول
خصوصده امرم تو جهله او لورسه موجی ایله عمل ایده سن و حمید و علاشیه و تکه سنجاق نده
محبلرده او لان و حالا الله کتو ریلان مجرم لی سوہ باشلره صلب و سیاست ایتدیرویوب
صورت ساحلریله الوب انده کمیله قوشمن بو بهانه ایله کمیه دن حل و واحد ایمکدن
حدر ایدوب نقدار مجرم الله کتو ریوب کور که فوشدو غنک عرض ایله سن بو باید دکر